

صراط

در نظام حکمت صدرایی

علیرضا اسعدی*

استادیار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

چکیده

با توجه به روایات متعدد از ائمه (ع)، صراط از مواقف قیامت است اما اختلاف روایات در مورد آن، بستر تفسیرهای متفاوتی را فراهم ساخته و هر یک از اندیشمندان بزرگ اسلامی، تبیین ویژه‌یی از صراط بدست داده‌اند. ملاصدرا در مقام فیلسوف و مفسر قرآن کریم، بر اساس مبانی فلسفی خاص خود و با در نظر گرفتن روایات ائمه (ع)، در تبیین عقلی این آموزه کوشیده و بر این مبنا که قیامت را باطن دنیا میداند، پل صراط را بروز و ظهور و تجسم صراط دنیوی انسان و باطن آن دانسته است. این مقاله با روش توصیفی تحلیلی، ضمن شرح و بسط دیدگاه ملاصدرا درباره حقیقت صراط و مسائل پیرامونی آن، نظیر کاربردها و ویژگیهای صراط، تجسم صراط در آخرت، رابطه صراط با ائمه و اولیای الهی و نیز معیار سعه و ضیق صراط و نیز اشاره اجمالی به نکات مطرح در آیات و روایات درباره این مسائل، به سنجش تبیین صدرایی بر اساس آموزه‌های دینی میپردازد و میکوشد میزان سازگاری تبیین صدرایی با آیات و روایات را نشان دهد.

کلیدواژگان

صراط
آخرت
مواقف قیامت
ملاصدرا

مقدمه

معادشناسی از منظر ملاصدرا از آن جهت که مشتمل بر شناخت احوال قبر، بعث، حشر، حساب، کتاب، میزان و صراط و... است، رکن بزرگی در ایمان، حکمت و عرفان و از پیچیده‌ترین علوم و در عین حال از شریفترین آنهاست. روشن شدن مسائل معاد، منوط به داشتن بصیرت و قلبی نورانی است. ملاصدرا علیرغم ادعان به تلاش بزرگان و مشاهیر فلسفه در این راه، معتقد است افکار ایشان از شناخت منازل معاد و مواقف آن عاجز است زیرا بعقیده او، آنها انوار حکمت خود را از مشکات نبوت پیامبر ختمی مرتبت اقتباس نکرده‌اند؛ تا آنجا که ابن سینا، که شیخ فلاسفه مشاء بشمار می‌رود، ناتوانی خود از اثبات معاد جسمانی با دلایل عقلی را پذیرفته است!

*.Email: asady50@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۷/۳/۲۰ تاریخ تأیید: ۹۷/۶/۲۵

۱. ملاصدرا، الحکمة المتعالیة فی الأسفار الأربعة، ج ۹، ص ۲۵۰-۲۴۹.